

Hoe zou het ook anders mogelijk zijn, waar ze leven van de kleine schaaldiertjes die op 't slijk vlug rondspringen.

Wanneer men een *Periophthalmus* ziet rondspringen kan men dikwijls waarnemen, dat, terwijl het voorste gedeelte buiten water is, de staart in 't water blijft. HICKSON in 1889 was de eerste, die het vermoeden uitsprak, dat de staart in deze omstandigheden als ademhalingsorgaan dienst deed en HADDON bevestigde in hetzelfde jaar deze meening; nochtans gelooven wij, dat in dit opzicht het laatste woord nog niet gezegd is.

In alle geval is *Periophthalmus* een mooi onderwerp voor de Indische school, als bewijs van aanpassingsvermogen aan de omgeving, aanpassingsvermogen dat men kan waarnemen bij de oogen, de borstvinnen en de staart.

Wanneer men immers de levenswijze en de wijze van zwemmen, met de beide oogen even buiten het water uitkomend, nagaat, dan begrijpt men dadelijk de bijzondere ligging van die oogen, zoodanig n.l. dat het dier bij het zwemmen geheel onder water kan zijn, en de oogen toch boven den waterspiegel

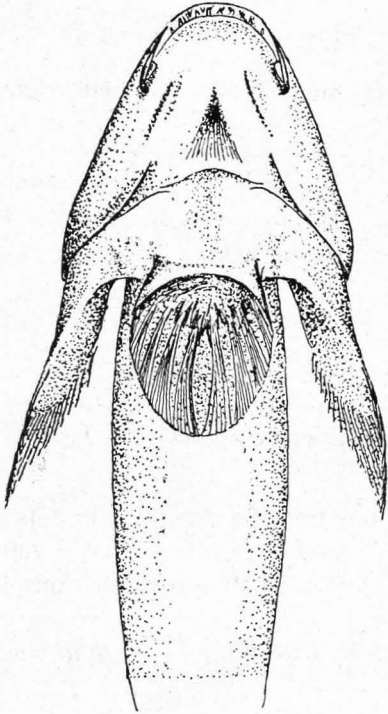

Fig. 2.
Buikzijde van de kop van
Periophthalmus schlosseri.

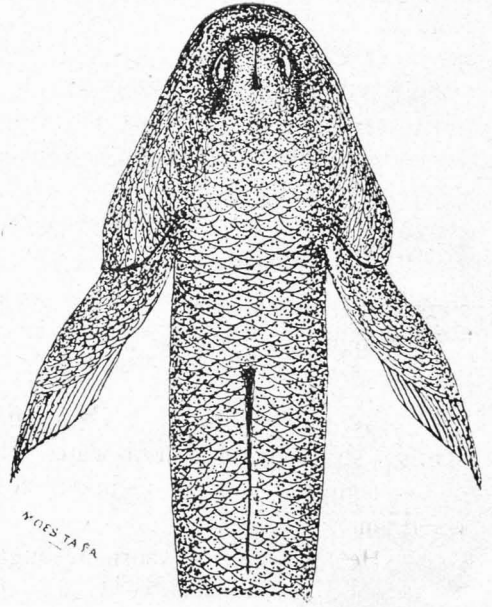

Fig. 3.
Rugzijde van de kop van
Periophthalmus schlosseri.

uitsteken, en bovendien nog in alle richtingen kunnen zien.

De borstvinnen zijn sterk gespierd en betrekkelijk kort, niet zooals bv. bij de vliegende visschen, waar ze juist lang en dun zijn. Bij *Periophthalmus* zijn ze ingericht voor 't vlugge springen, als ook voor 't rusten op den slijkachtigen ondergrond.

Eindelijk de staart, die gedeeltelijk de ademhaling mede verricht, terwijl de kieuwen boven water zijn.

Zooals men ziet een dier dat veel aan de leerlingen kan leeren. Daarbij komt het veel in den archipel voor.

PAUL VAN OYE.

TJAMPOERADOEK.

(Vervolg).

Er is reeds zo menig aardige waarneming in ons tijdschrift meegedeeld over *Vliegende Draakjes*, dat ik niet kan nalaten ook een duit in 't zakje te doen.

In Batavia hoort men voor deze diertjes dikwijls de naam *Tjitjak mibër* (*Mibër*,

Mibar = vliegen) gebruiken. Meestal wordt deze naam verkort tot *Tjèkibèr* of *Tèkibèr* terwijl ze hier in Bandoeng *Hap hap* heten.

Waar de Heer SCHROO bevreesd is van overdrijving beschuldigd te zullen worden, als hij beweert vliegprestaties van 5 à 6 meter waargenomen te hebben, daar kan ik hem geruststellen met het publiceren van een mijner waarnemingen betreffende een glij-vlucht van onze *Draco*, waarop de gebroeders WRIGHT in 't begin hunner loopbaan jaloers geweest zouden zijn.

Het voorval speelde zich af te Baloen, een gehucht in de Padangse Bovenlanden in de buurt van Moeara Laboe, waar ik mij in Juli 1914 ophield om allerlei dieren te verzamelen. In een pas schoongekapte koffieladang waren twee grote bomen blijven staan, waarvan de rechtopgaande stammen eerst op een hoogte van 25 à 30 meter boven de grond een betrekkelijk kleine bladerkroon droegen. Terwijl ik met gespannen aandacht naar een troepje vogels stond te kijken, die in een der bomen waren neergestreken, zag ik uit de kruin een draakje zweven. In rechte lijn ging de vlucht naar de andere boom toe, eerst flauw omlaag en, nadat voldoende vaart verkregen was, weer omhoog, zodat onze vliegenier zeker niet meer dan 5 meter lager belandde dan het punt van waaruit hij de sprong had gewaagd. De afstand tussen de twee bomen werd door mij geschat op 35 meter. Bewonderenswaardig was de zekerheid waarmee deze aviateur op de ongeveer 30 c. m. dikke stam wist aan te sturen. Zou dit uitsluitend met behulp van de staart en de „vleugels”, als deze term hier geoorloofd is, geschieden, of is 't mogelijk, dat de keelkwab, als een soort lucht-roer, daarbij dienst doet? Ik durf hieromtrent geen opinie te wagen.

De wijze van zweven kwam overigens geheel overeen met die van *Galeopithecus volans*, de vliegende lemur, en van *Pteromys nitidus*, een grote vliegende eekhoorn; alleen, dat de afstanden door deze zoogdieren in zweefvlucht afgelegd zeer en zeer veel groter zijn en soms honderden meters kunnen bedragen.

Het is dan ook geen wonder, dat in de Padangse Bovenlanden de *Vliegende Draakjes* *Koebin ketek* heten; *Koebin* is de naam voor beide bovengenoemde zoogdieren en *Ketek* betekent klein.

Ik moet bekennen, dat de akrobatiese toer, door mijn Baloenees *Draakje* vertoond, alles wat ik tot dusver door zijn soortgenoten op dit gebied had zien verrichten in de schaduw stelde. Honderde malen heb ik op Java, Sumatra en kleinere eilanden *Draakjes* van boom tot boom zien zweven, maar nooit gingen die luchtsprongen de 5 of 6 meter te boven.

De bij de *Draakjes* ter sprake gebrachte Agamide: *Calotes* *), vulgo kameleon, heet in midden Java *Boenglon* (niet *Boeglon*); in de Padangse Bovenlanden bestempelt men het dier met de naam *Batang kalaso*, en in Koerintji met dien van *Soempah*.

Bandoeng, Dec. 1915.

EDW. JACOBSON.

---

*) De meest algemeene soorten zijn op Java *Calotes jubatus* en *C. cristatellus*. Volgens de Heer Dr. KONINGSBERGER is de Maleise naam: *londok* (Java, *Zoölogisch en biologisch*, pag. 79).